

Proposta de Definición Global do Traballo Social

O traballo social é unha profesión baseada na práctica e unha disciplina académica que promove o cambio e o desenvolvemento social, a cohesión social, e o fortalecemento e a liberación das persoas. Os principios da xustiza social, os dereitos humanos, a responsabilidade colectiva e o respecto á diversidade son fundamentais para o traballo social. Apoiada polas teorías do traballo social, as ciencias sociais, as humanidades e os coñecementos indíxenas, o traballo social involucra ás persoas e as estruturas para facer fronte a desafíos da vida e aumentar o benestar.

A seguinte definición pódese ampliar a nivel nacional e / ou rexional.

COMENTARIO

O comentario serve para desagregar os conceptos básicos utilizados na definición e detalla os deberes básicos, os principios, os coñecementos e as prácticas do labor da profesión do traballo social.

DEBERES BÁSICOS

Os deberes básicos da profesión do traballo social inclúen facilitar o cambio social, o desenvolvemento social, a cohesión social, o fortalecemento e a liberación das persoas.

O traballo social é unha profesión práctica e unha disciplina académica que recoñece que os factores históricos, socioeconómicos, culturais, xeográficos, políticos e persoais interconectados serven como oportunidades e/ou barreiras para o benestar e o desenvolvemento humano. As barreiras estruturais contribúen á perpetuación das desigualdades, a discriminación, a explotación e a opresión. O desenvolvemento da conciencia crítica a través da reflexión sobre as fontes estruturais de opresión e/ou privilexio, baseados en criterios tales como a raza, a clase, o idioma, a relixión, o xénero, a discapacidade, a cultura e a orientación sexual, e o desenvolvemento de estratexias de acción para abordar as barreiras estruturais e persoais son fundamentais para a práctica emancipadora onde os obxectivos son o fortalecemento e a liberación das persoas. En solidariedade cos que están en situación desfavorecida, a profesión loita por mitigar a pobreza, liberar aos vulnerables e oprimidos, e promover a inclusión e a cohesión social.

O deber de cambio social baséase na premisa de que a intervención do traballo social lévese a cabo cando na situación actual, sexa a nivel individual, familiar, grupal, comunitario ou social, se considera que hai unha necesidade de cambio e desenvolvemento. É impulsado pola necesidade de cuestionar e cambiar as condicións estruturais que contribúen á marxinación, a exclusión social e a opresión. As iniciativas de cambio social recoñecen o lugar da acción humana no avance dos dereitos humanos e a xustiza económica, ambiental e social. A profesión está igualmente comprometida co mantemento da estabilidade social, a condición

de que dita estabilidade non sexa utilizada para marxinar, excluír ou oprimir a un grupo particular de persoas.

O desenvolvemento social é conceptualizado no sentido das estratexias de intervención, os estados finais desexados e no marco das políticas, este último, ademais nos marcos residuais e institucionais máis populares. Baséase nas avaliacións e intervencións biopsicosociais e espirituais integrais que transcenden a división micro-macro, e incorporan múltiples niveis do sistema e a colaboración intersectorial e interprofesional, orientada ao desenvolvemento sustentable. Priorizar o desenvolvemento socioestructural e económico, e non subscribe á crenza convencional de que o crecemento económico é unha condición indispensable para o desenvolvemento social.

PRINCIPIOS

Os principios xerais do traballo social son o respecto polo valor intrínseco e a dignidade dos seres humanos, non facer dano, o respecto á diversidade e a defensa dos dereitos humanos e a xustiza social.

A defensa e o apoio aos dereitos humanos e á xustiza social son a motivación e a xustificación para o traballo social. A profesión do traballo social recoñece que os dereitos humanos teñen que coexistir coa responsabilidade colectiva. A idea da responsabilidade colectiva destaca a realidade de que os dereitos humanos individuais só se poden alcanzar no día a día se as persoas asumen a responsabilidade dos demais e o medio ambiente, e a importancia de crear relacións recíprocas dentro das comunidades. Por tanto, un aspecto importante do traballo social é avogar polos dereitos das persoas en todos os niveis, e facilitar os resultados para que as persoas asuman a responsabilidade polo benestar do outro, se dean conta e respecten a interdependencia entre as persoas e entre as persoas e o medio ambiente.

O traballo social abarca os dereitos de primeira, segunda e terceira xeración. Os dereitos de primeira xeración refírense aos dereitos civís e políticos, como a liberdade de expresión e de conciencia e a liberdade contra a tortura e a detención arbitraria; os de segunda xeración son o dereitos socio-económicos e culturais que inclúen os niveis razoables de educación, saúde, vivenda e lingüísticos minoritarios; e os dereitos de terceira xeración céntranse no mundo natural e o dereito á biodiversidade das especies e a equidade interxeneracional. Estes dereitos refórzanse mutuamente e son interdependentes, dando cabida aos dereitos individuais e colectivos.

Nalgúns casos, o "non facer dano" e "o respecto á diversidade" poden representar conflito e valores de competencia, por exemplo, cando en nome da cultura os dereitos dos grupos minoritarios como as mulleres e os homosexuais son violados, incluído o dereito á vida. Os Estándares Globais para a Educación e Formación en Traballo Social tratan este complexo tema pola defensa de que os traballadores sociais son educados nun enfoque de dereitos humanos básicos, cunha nota explicativa que di así:

Este enfoque podería facilitar a confrontación construtiva e cambiar o lugar onde certas crenzas, valores e tradicións culturais violan os dereitos humanos básicos dos pobos. A cultura é unha construción social e dinámica, que está suxeita á súa vez á deconstrución e ao cambio.

Esta confrontación, deconstrucción ou cambio construtivos poden ser facilitados a través dela, e a comprensión de determinados valores, crenzas e tradicións culturais e por medio dun diálogo crítico e reflexivo cos membros dos grupos culturais e cuestións máis amplas de dereitos humanos.

COÑECEMENTO

O traballo social é á vez interdisciplinario e transdisciplinario, e baséase nunha ampla variedade de teorías científicas e investigacións. "Ciencia" enténdese neste contexto, no seu sentido máis básico como "coñecemento". O traballo social baséase nun desenvolvemento constante dos seus fundamentos teóricos e da investigación, así como as teorías doutras ciencias humanas, incluíndo sen límite o desenvolvemento comunitario, a pedagogía social, a administración, a antropoloxía, a ecoloxía, a economía, a educación, a xestión, a enfermaría, a psiquiatría, a psicoloxía, a saúde pública e a socioloxía. A singularidade das investigacións e teorías do traballo social é que son aplicadas e emancipadoras. Gran parte da investigación e teoría do traballo social é co-construída cos usuarios nun proceso interactivo, dialogado e por tanto informados as contornas de práctica específicos.

Esta definición proposta reconece que o traballo social é informado non só polas contornas de práctica específicos e por teorías occidentais, senón tamén polos coñecementos locais. Parte do legado do colonialismo é que as teorías e coñecementos occidentais foron valorizados en exclusiva e en cambio os coñecementos locais devaluáronse, descontado, e hexemonizado polas teorías e coñecementos occidentais. A definición proposta tenta deter e investir o proceso mediante o recoñecemento de que os pobos indíxenas en cada rexión, país ou zona transmiten os seus propios valores, formas de coñecemento, formas de transmitir os seus coñecementos, e fixeron valiosas contribucións á ciencia. O traballo social ten por obxecto a reparación o colonialismo científico histórico occidental e a hexemonía de escoitar e aprender dos pobos indíxenas de todo o mundo. Desta maneira os coñecementos do traballo social crearanse conxuntamente e serán informados os pobos indíxenas, e máis apropiadamente practican non só no medio ambiente local, senón tamén a nivel internacional. Baseándose no labor das Nacións Unidas, a FITS define aos pobos indíxenas da seguinte maneira:

- Viven en (ou se manteñen unidos a) territorios ancestrais xeograficamente distintos.
- Tenden a manter institucións sociais, económicas e políticas distintas dentro dos seus territorios.
- Polo xeral aspiran a permanecer a unha sociedade cultural, xeográfica e institucionalmente distinta, en lugar de assimilar plenamente á sociedade nacional.
- Identifícanse a si mesmos como indíxenas ou tribais.

<http://ifsw.org/policies/indigenous-peoples>

PRÁCTICA

A lexitimidade e o deber do Traballo social consisten na intervención naqueles puntos onde as persoas interactúan coa súa contorna. O medio ambiente inclúe

diversos sistemas sociais, onde as persoas atópanse nunha contorna xeográfica e natural, que ten unha profunda influencia na vida das persoas. A metodoloxía participativa do traballo social céntrase en "involucrar ás persoas e as estruturas para facer fronte a desafíos da vida e aumentar o benestar." Até onde sexa posible o traballo social apoia o traballo con e non para as persoas. De acordo coa paradigma de desenvolvemento social, os traballadores sociais utilizan unha variedade de habilidades, técnicas, estratexias, principios e actividades nos distintos niveis do sistema, destinadas ao mantemento do sistema e / ou os esforzos de cambio do sistema. A práctica do traballo social abarca unha gama de actividades que inclúen diversas formas de terapia e asesoramento, traballo en grupo e comunitario, a formulación e análise de políticas, e as intervencións políticas e de apoio. Desde unha perspectiva emancipadora, esta definición apoia as estratexias do traballo social que teñen por obxecto incrementar a esperanza, a autoestima da poboación e o seu potencial creativo de enfrontar e desafiar ás dinámicas de poder opresivas e as fontes estruturais de inxustiza, incorporando así nun todo coherente a dimensión de intervención micro-macro, ou persoal-política. O enfoque holístico do traballo social é universal, pero as prioridades da práctica do traballo social variarán dun país a outro, e de cando en vez, dependendo das condicións históricas, culturais, políticas e socio-económicas.

É a responsabilidade dos traballadores sociais en todo o mundo defender, enriquecer e facer realidade os principios e valores reflectidos nesta definición. A definición do traballo social só ten sentido cando os traballadores sociais se comprometen activamente cos seus valores e visión.